

Goireas Ionnsachaidh

Cuairtean-dànachd Yoyo

*Yoyo & Na
Dumplagan
Dearcach*

Yoyo & Na Dumplagan Dearcach

Beachd airson Leasan - Na Tràth Ìrean

Coimhead air am bhidio Yoyo & Na Dumplagan Dearcach. Ag èisteachd ris a' cheòl agus an aithris, bheir na sgoilearan tron stòiridh. Bruidhinn air mar a bha an ceòl a' toirt orra a bhith a' faireachdainn. An urrainn dhaibh an ceòl a mhìneachadh (*luath, slaodach, clisgeach, ciùin m.s.a.a.*)? Brosnaich iad a bhith a' ceangal diofar phàirtean den stòiridh ris a' cheòl. (*m.e. An robh an ceòl luath nuair a bha tòrr gluasad a' dol air an sgrìn?*).

Mhòthaich Seanair Zigzag gun do dh'ith na seilcheagan na buntàta aige. Na meabain! Bha e airson na foileagan blasta buntàta aige a chruthachadh. Thuit Yoyo gum bu chòir dhaibh rudeigin a chruthachadh leis am measan as urrainn dhaibh a thogail às an lot. Smaoinich iad air fraochan a chleachdadh. Chuir iad seann aodaich orra agus bòtannan-uisge is chaidh iad dhan a' choille.

Thalla a-mach (ma tha thu fortanach a bhith ri taobh coille no àite uaine) no àite mòr mar talla, leig oirbh gu bheil sibh nur beathaichean fiadhaich a' coimhead airson measan sa choille.

1. Cluich am pìos clasaigeach bhon a' bhidio <https://youtu.be/mkPMIzGl70o>, brosnach a' chlann a bhith a' gluasad mar beathaichean fiadhaich sa choille, a' sireadh biadh. Bheir eisimpleir dhaibh gus am bi fios aca air na dòighean a dh'fhaodadh iad na bodhaigean aca a chleachdadh gus gluasad mar beathach, gluais mun cuairt an àite, a' dol le ruitheam a' chiùil.
2. Bruidhinn air mar a bhios ceòl aotram a' toirt oirnn a bhith a' gluasad air ar chorrabioda, a' gluasad gu slaodach no fiù 's a' liùgadh. Bidh ceòl nas luaithe a' toirt oirnn a bhith a' gluasad nas luaithe cuideachd, a' bocadaich no ann an cabhag. Gabh an cothrom gus smaoineachadh air nuair a bhios sinn ag èisteachd ri ceòl is tha e ag atharrachadh, is dòcha gum bi sinne ag atharrachadh ar gluasadan a rèir an t-astar agus an dòigh.
3. Cleachd na faclan às an sgriopt gus sealladh soilleir a mhìneachadh mu cò ris a tha beathaichean fiadhaich coltach nuair a bhios iad ag innlinn (a' coimhead airson biadh):
“A' mùgadh mun cuairt agus a' gabhail anail den adhair.”
“A' sgràmalachadh thairis air craobhan a tha air tuiteam.”
“A' snàgadh tro phraiseach brùimiseach, alltan a' sìleadh agus preasan biorach.”
4. Le cead, clàr na sgoilearan a' gluasad mun cuairt ris a' cheòl. Dh'fhaodadh sibh coimhead air ais air nuair a thilleas sibh dhan seòmar-sgoile air a' bhòrd mòr, a' coimhead air gluasadan agus atharraichean sa cheòl is mar a chleachd iad a' mhac-meanma.
5. Bheir cothrom do na sgoilearan na gluasadan aca fhèin a chuir air dòigh, thèid na gluasadan a dhèanamh turas no dhà gus sreath a chruthachadh airson pàirt den stòiridh innse. Dh'fhaodadh sibh seo a shealltainn gu clas eile no aig cruinneachadh airson an ionnsachadh agaibh a thaisbeanadh!

Yoyo & Na Dumplagan Dearcach

Cuir stèisean air dòigh far am faod na sgoilearan na measain a lorg Yoyo agus Seanair Zigzag fheuchainn nuair a bha iad sa choille - fraochan, smeuragan, sùbhan-làir agus plumbaisean. Bruidhinn air a' bhlas aig gach fear. Cò ris a tha iad coltach? Ciamar a dh'fhaodadh sinne na measan a chleachdadh gus rudeigin blasta a chruthachadh? Clàr iad seo ann an triùir a' cleachdadh an duilleag-obrach a tha ri fhaighinn sa ghoireas.

	BLAS				
	Milis	Geur	Bog	Cruasbach	Sùghmhor
MEASAN					
Fraochan					
Smeuragan					
Sùbhan-làir					
Sùbhagan					
Plumbaisean					
Sirisean					

Yoyo & Na Dumplagan Dearcach

Beachd airson Leasan - A' Chiad Ìre

Coimhead air am bhidio Yoyo & Na Dumplagan Dearcach. Ag èisteachd ris a' cheòl agus an aithris, bheir na sgoilearan tron stòiridh. Bruidhinn air mar a bha an ceòl a' toirt orra a bhith a' faireachdainn. An urrainn dhaibh an ceòl a mhìneachadh (*luath, slaodach, clisgeach, ciùin m.s.a.a.*)? Brosnaich iad a bhith a' ceangal diofar phàirtean den stòiridh ris a' cheòl. (*m.e. An robh an ceòl luath nuair a bha tòrr gluasad a' dol air an sgrìn?*).

Mhothaich Seanair Zigzag gun do dh'ith na seilcheagan na buntàta aige. Na meabain! Bha e airson na foileagan blasta buntàta aige a chruthachadh. Thuit Yoyo gum bu chòir dhaibh rudeigin a chruthachadh leis am measan as urrainn dhaibh a thogail às an lot. Smaoinich iad air fraochan a chleachdadh. Chuir iad seann aodaich orra agus bòtannan-uisge is chaidh iad dhan a' choille.

Thalla a-mach (ma tha thu fortanach a bhith ri taobh coille no àite uaine) no àite mòr mar talla, leig oirbh gu bheil sibh nur beathaichean fiadhaich a' coimhead airson measan sa choille.

1. Cluich an ceòl bhon a' bhidio <https://youtu.be/mkPMIzGI70o> agus brosnach a' chloinn a bhith a' gluasad mar beathaichean fiadhaich sa choille, a' sireadh biadh. Bheir eisimpleir dhaibh gus am bi fios aca air na dòighean a dh'fhaodadh iad na bodhaigean aca a chleachdadh gus gluasad mar beathach, gluais mun cuairt an àite, a' dol le astar agus ruitheam a' chiùil.
2. Bruidhinn air mar a bhios ceòl aotram a' toirt oirnn a bhith a' gluasad air ar chorrabioda, a' gluasad gu slaodach no fiù 's a' liùgadh. Bidh ceòl nas luaithe a' toirt oirnn a bhith a' gluasad nas luaithe cuideachd, a' bocadaich no ann an cabhag. Gabh an cothrom gus smaoinichadh air nuair a bhios sinn ag èisteachd ri ceòl is tha e ag atharrachadh, is dòcha gum bi sinne ag atharrachadh ar gluasadan a rèir an t-astar agus an dòigh
3. Cleachd na faclan às an sgript gus sealladh soilleir a mhìneachadh cò ris a tha beathaichean fiadhaich coltach nuair a bhios iad ag innlinn (a' coimhead airson biadh):
“A' mùgadh mun cuairt agus a' gabhail anail den adhair.”
“A' sgràmalachadh thairis air craobhan a tha air tuiteam.”
“A' snàgadh tro phraiseach brùimiseach, alltan a' sìleadh agus preasan biorach.”
4. Le cead, clàr na sgoilearan a' gluasad mun cuairt ris a' cheòl. Dh'fhaodadh sibh coimhead air ais air nuair a thilleas sibh dhan seòmar-sgoile air a' bhòrd mòr, a' coimhead air gluasadan agus atharraichean sa cheòl is mar a chleachd iad a' mhac-meanma.

Yoyo & Na Dumplagan Dearcach

Cruthaich pierogi dearcan agus mìnich gu bheil seo coltach ri dumplagan phòlainneach. Is urrainn do na sgoilearan ag obair ann an triùir airson an cairt reasabaidh a leantainn (aig an taigh no san sgoil) agus gabh an cothrom blasad fhaighinn dheth aig an deireadh.

Pierogi Dearcach (Pierogi z Jagodami)

Coimhead air an reasabaidh sìmplidh seo de Pierogi Dearcach - Pierogi z Jagodami ann am Pòlainnis. Tha Jagody a' ciallachadh dearcanan agus tha pierogi le dearcanan a' ciallachadh dearcan-choille - seòrsa de fraochag dhearcach a thèideas a lorg anns na coilltean sa Phòlainn. Tha iad nas dorcha, nas lugha agus na millse na fraochagan àbhaisteach - is e borówka amerykańska an t-ainm a th' orra ann am Pòlainnis.

Uidheamachd

Bobhlaichean airson measgachadh
Forca, spàin
Crann-fuine
Gearradair briosgaidean
Poit agus sgùman
Tubhailt-chidsin

Tàthchuidean

400g de fhùir
250ml de dh'uisge goileach
3 spàin-bhùird de dh'ola ghlasraich
sradag salainn
500g de fraochagan
2 spàin-bhùird de stalc buntàta
6 spàin-bhùird de siucair
4 spàin-bhùird de dh'uachdar geur

Stiùireadh

1. Airson an lìonan a chruthachadh, cuir a-steach na fraochagan, an siùcair agus an stalc buntàta ann am bobhla agus measgaich iad còmhla.
2. Airson an taois a dhèanamh, criathraich am flùr agus an salainn ann am bobhla mòr. Cuir a-steach an ola agus an uisge goileach agus measgaich le spaideal. Còmhdaich am bobhla agus leig leis an taois fhuarachadh rud beag airson 5 mionaidean.
3. Taoisinn air a' bhòrd e airson 5-10 mionaid, gus am bi e uile a' faireachdainn measgaichte. A rèir am flùir a chaidh a chleachdadh, is dòcha gum bi feum agad rud beag uisge a chur ann airson an seasmhachd cheart fhaighinn. Tha taois pierogi math a' faireachdainn bog is lastaig ach cha bu chòir dha a bhith stigeach. Ma tha e stigeach, cuir rud beag flùr air no cuir uisge air do làmhann ma tha e ro thioram. Dèan ball a-mach às agus còmhdaich e le bobhla bun os cionn. Fàg e airson 10 mionaidean.
4. Geàrr 1/3 den taois agus cuir e air uachdar le rud beag flùr. Cùm an taois eile fon a' bhobhla gus nach bi e a' tiormachadh. Le crann-fuine, roilig an taois a-mach gus am bi e mu 2mm tiugh. Na flip an taois oir bu chòir aon taobh a bhith gun flùr.
5. Geàrr cearcallan a-mach leis an gearradair briosgaidean. Ma tha an taois lastaig gu leòr, bu chòir gum b' urrainn dha a' fàs nas tana gu 1mm le bhith a' slaodadh rud beag le do làmh. Ach, mura h-eil an taois agad lastaig, cleachd an crann-fuine gus an cearcall a roiligidh gu 1mm tiugh.
6. Cuir aon de na cearcallan nad làmh agus cuir mu 1 spàin-bhùird de lìonan ann. Dùin am pierogi ann an leth, a' putadh na taobhan gus an dùin e. Bi faiceallach nach bi sùgh a' tighinn a-mach às. Airson an dùnadh gu dlùth, dèan gòmag le do chorrigan air na h-oiseanan. Cuir na pierogis agad air trèidh le pàipear-fuine gus nach bi iad a' stigeadh ris an uachdar a tha iad air.
7. Geàrr a-mach 1/3 eile den taois agus cuir iad ris na pìosan a bha e air fhàgail bhon a' chiad turas. Roilig agus geàrr a-mach na cearcallan, lìon iad agus cruthaich am pierogi. Cùm a' dol gus an cleachd thu an taois air fad.
8. Còcairich iad ann an uisge goileach saillte airson 3-5 mionaidean gus am bi iad a' fleòdradh. Bidh an ùine eadar-dhealaichte a rèir cho tiugh 's a tha iad. Bheir iad a-mach às an uisge a' cleachdadh sgùman.
9. Cuir am pierogi air truinnser le siucair agus uachdar geur, ma tha thu ag iarraidh.

Yoyo & Na Dumplagan Dearcach

Ionnsachadh thar-churraicealaim agus cuspairean - Na Tràth Ìrean

Slàinte agus Sunnd - eòlasan agus builean

Sunnd sòisealta

“Tha a bhith a’ riochdachadh mo chlas, mo sgoil agus/no na coimhearsnachd san fharsaingeachd a’ cur ri m’ fhèin-luach agus mo mhisneachd agus a’ dèanamh comasach dhomh pàirt fheumail a ghabhail sa choimhearsnachd.” **HWB 0-12a**

Sunnd corporra

“Tha mi a’ faighinn barrachd tuigse air bodhaig dhaoine agus ’s urrainn dhomh am fiosrachadh seo a chleachdadh gus mo shunnd agus mo shlàinte a chumail suas agus piseach a thoirt orra.” **HWB 0-15a**

Planadh airson roghainnean agus atharrachaidhean

“Ann an obair agus cluich bho latha gu latha, tha mi a’ feuchainn agus a’ taghadh rudan a chuireas rim ionnsachadh agus rim ùidhean. Tha mi air mo bhrosnachadh gus feum a dhèanamh de rudan a tha a’ tachairt dhomh agus innse do chàch mun deidhinn.”

HWB 0-19a

Ealain Chruthachail - eòlasan agus builean

Gabhail pàirt ann an gnìomhan agus taisbeanaidhean

“Tha mi air eòlas fhaighinn air cho inntinneach is brosnachail ’s a tha e a bhith a’ gabhail pàirt ann an tachartas no taisbeanadh agus a bhith nam phàirt den luchd-amais aig taisbeanaidhean/tachartasan dhaoine eile.” **EXA 0-01a**

Dannsa

“Tha cothrom agus saorsa agam dòighean a thaghadh agus fheuchainn a-mach san urrainn dhomh gluasad le ruitheam, faireachdainn agus toileachas.” **EXA 0-08a**

“Le diofar sheòrsaichean brosnachaidh, is urrainn dhomh mo bheachdan, mo smuaintean agus m’ fhaireachdainn a chur an cèill tro obair chruthachail ann an dannsa.” **EXA 0-09a**

“Tha cothroman agam tlachd fhaighinn o bhith a’ gabhail pàirt ann an dannsa.” **EXA 0-10a**

“Is urrainn dhomh mo smuaintean agus m’ fhaireachdainnean mu dhannsa a dheasbad. Is urrainn dhomh beachd reusanta a ghabhail agus a thoirt seachad air m’ obair fhìn agus air obair dhaoine eile.” **EXA 0-11a**

Yoyo & Na Dumplagan Dearcach

Ionnsachadh thar-churraicealaim agus cuspairean - A' Chiad Ìre

Dannsa

Gabhail pàirt ann an gnìomhan agus taisbeanaidhean

“Tha mi air eòlas fhaighinn air cho inntinneach is brosnachail 's a tha e a bhith a' gabhail pàirt ann an tachartas no taisbeanadh agus a bhith nam phàirt den luchd-amais aig taisbeanaidhean/tachartasan dhaoine eile.” **EXA 1-01a**

“Le diofar sheòrsaichean brosnachaidh, is urrainn dhomh mo bheachdan, mo smuaintean agus m' fhaireachdainn a chur an cèill tro obair chruthachail ann an dannsa.” **EXA 1-09a**

“Is urrainn dhomh mo smuaintean agus m' fhaireachdainnean mu dhannsa a dheasbad. Is urrainn dhomh beachd reusanta a ghabhail agus a thoirt seachad air m' obair fhìn agus air obair dhaoine eile.” **EXA 1-11a**

“Is toigh leam a bhith a' cruthachadh, a' taghadh agus a' cluiche phàirtean, a' cleachdadh gluasad, faireachdainn agus guth.” **EXA 1-12a**

Ceòl

“Is urrainn dhomh seinn agus ceòl a chluich o stoidhlichean agus chultaran eile, a' sealltainn mar a tha mo mhisneachd is mo sgil a' fàs fhad 's a tha mi ag ionnsachadh mu leughadh ciùil agus mu stiùiridhean cluiche.” **EXA 1-16a**

“Le diofar sheòrsaichean brosnachaidh, agus ag obair leam fhìn agus còmhla ri daoine eile, is urrainn dhomh mo bheachdan, smuaintean agus m' fhaireachdainn a chur an cèill tro cheòl.” **EXA 1-18a**

“Tha mi air èisteachd ri diofar sheòrsaichean ciùil agus is urrainn dhomh mo bheachdan agus m' fhaireachdainn innse agus a dheasbad. Is urrainn dhomh beachdan cuideachail a thoirt air m' obair fhìn agus obair dhaoine eile.” **EXA 1-19a**

Teicneòlasan eòlasan agus builean

“Is urrainn dhomh sgrùdadh agus feuchainn rudan a-mach le teicneòlasan didseatach agus na nithean a tha mi air ionnsachadh a chleachdadh gus taic a thoirt agus cur ri m' ionnsachadh ann an cotheacsan eadardhealaichte.” **TCH 1-01a**

Biadh agus Aodach

“I can use a range of simple food preparation techniques when working with food.”

TCH 1-04a

“Tha mi a' leasachadh is a' cleachdadh roinneachdan fuasgladh cheistean gus coinneachadh ri dùbhlain le biadh no aodach.” **TCH 1-04c**

AIRSON LEUDACHADH AGUS DÙBHLAN A THOIRT AIR AN IONNSACHADH...

An dèidh beartas de chànan a chluinntinn san sgriopt, bhiodh leasan air uaim a' brosnachadh a' chlann a bhith a' smaoinachadh nas doimhne mu cho cumhachdach 's a tha briathrachas airson na sgilean sgrìobhaidh aca a leasachadh. Aig an aon àm, dh'fhaodadh an tidsear ath-innse a dhèanamh air an *Nighean bheag a' chòta dheirg*. Dh'fhaodadh a' chlann ga chur ann an òrdugh (mar duilleag-obrach gearr agus stig) agus a' cuir an stòiridh an gnìomh iad fhèin le props, mar a rinn Seanair Zigzag le plumbaisean mar sròn agus duilleagan airson a chluasan. Tha tòrr spòrs agus cruthachalachd ri coimhead air a' cleachdadh stuthan nàdarra bhon stòiridh.

Litearrachd agus Gàidhlig eòlasan agus builean

Sgrìobhadh

“S urrainn dhomh fiosrachadh a thoirt seachad, cunntas a thoirt air tachartasan no pròiseasan, mo bheachdan a thoirt seachad no ìmpidh a chur air an leughadair ann an diofar dhòighean.” **LIT 1-28a/LIT 1-29a**

“Le beachdachadh air an t-seòrsa teacsa a tha mi a' cruthachadh, 's urrainn dhomh fiosrachadh is smuaintean iomchaidh a thaghadh, a chur an òrdugh agus facail a chleachdadh a bhios inntinneach agus/no feumail do dhaoine.” **LIT 1-26a**

Leughadh

“Tha mi ag ionnsachadh a bhith a' taghadh agus a' cleachdadh roinneachdan agus ghoireasan mus leugh mi agus fhad 's a tha mi a' leughadh, airson cuideachadh gus brìgh theacsaichean a dhèanamh soilleir.” **LIT 1-13a**

“S urrainn dhomh beachdan is fiosrachadh iomchaidh a thaghadh is a chur an òrdugh agus facail a chleachdadh a bhios inntinneach is feumail do dhaoine eile.” **LIT 1-06a**

Ealain Chruthachail eòlasan agus builean

“Is toigh leam a bhith a' cruthachadh, a' taghadh agus a' cluiche phàirtean, a' cleachdadh gluasad, faireachdainn agus guth.” **EXA 1-12a**

A' cur taic ris na Cuairtean-dànachd Yoyo

Alexander Moncur Trust, Castansa Charitable Trust, Cookie Matheson Charitable Trust, Educational Institute of Scotland (EiS), Evelyn Drysdale Charitable Trust, Gaelic Language Promotion Trust, Hugh Fraser Foundation, Leach Family Trust, Leng Charitable Trust, Lethendy Charitable Trust, McGlashan Charitable Trust, MEB Charitable Trust, Miss Jean R Stirrat's Charitable Trust, Nancie Massey Charitable Trust, P F Charitable Trust, Q Charitable Trust, Radcliffe Trust, R J Larg Family Trust, Scott-Davidson Charitable Trust, Souter Charitable Trust, Stevenston Charitable Trust, Tay Charitable Trust, Tillyloss Trust, Walter Craig Charitable Trust, Walter Scott Giving Group, W M Sword Charitable Trust

Royal Scottish National Orchestra
19 Killermont Street, Glasgow G2 3NX

Charitable Company registered in Scotland
Company Number: SC027809
Scottish Charity Number: SC010702

The RSNO is supported by
the Scottish Government

Scottish Government
Riaghaltas na h-Alba
gov.scot